

**Til medlemmer af bestyrelsen for
Naternationalpark Almindingen**

Bornholm
Jnr: 24/01587
Ref. DOBJE
Den 12. februar 2026
rev 4. marts 2026

Referat af 8. bestyrelsesmøde mandag d. 9. februar 2026 kl. 15-17.30.

Til stede:

Laila Kildesgaard (Formand)
Ann-Sofie Olsen (Bornholms Køreselskab)
Flemming Torsten Sørensen (DGI)
John Holm (Dansk Ornitologisk Forening)
Kim Kock-Hansen (NaturBornholm)
Kurt Jensen (Dansk Islandshesteforening)
Peter Loth Sejersen (Danmarks Jægerforbund)
Michael Stoltze (Danmarks Naturfredningsforening)
Miriam Asvarish (Dansk Orienteringsforbund)
Kurt Pedersen (Viskeledshus)
Ulrik Tjørnholm Hansen (Friluftsrådet)
Jesper Lindqvist (Forsvaret)
Thor Kure (Bornholms Landbrug & Fødevarer)

Afbud:

Hanne Funch (Dansk Ride Forbund)
Simon Lambrecht (Destination Bornholm)
Jan Dahl (Bornholms Travselskab)
Claus Clausen (Danmarks Idrætsforbund)

Forfald uden afbud:

Simone Azalie (Gruppen Bornholm – nej tak til indhegning af Almindingen NNP)

Naturstyrelsen:

Søren Friese (Skovrider)
Dorte Bugge Jensen (Projektleder, ref.)
Georg Ask Marker (Formidling)

Oplæg ved Andreas Lund Poulsen, Bornholms Regionskommune

1. Velkomst ved formanden Formanden bød velkommen og konstaterede fremmøde og afbud. Søren Frieze blev udpeget til ordstyrer.
2. Godkendelse af dagsorden Dagsorden blev godkendt uden bemærkninger.
3. Friluftsliv – Præsentation af stiprojekter på Bornholm som kan have relevans for NNP Almindingen v. Bornholms Regionskommune (orientering og diskussion) Bornholms Regionskommune ved Andreas Lund Poulsen præsenterede aktuelle og kommende stiprojekter og bestyrelsen diskuterede synergien mellem stier inden for og uden for NNP. I tillæg til de eksisterende vandrestier som Kyststien og Højlyngsstien arbejdes der med to nye vandrestier. Én der løber på tværs fra Rønne til Gudhjem, der på mange strækninger kan løbe på de tidligere jernbanestrækninger. Én sti der løber fra Boderne over Åkirkeby til Almindingen - Læsåstien. Denne er hovedsageligt på privat jord og så vidt muligt langs med Læsåen. De nye stier skal understøtte lokalsamfundenes udvikling og er derfor bundet op på byerne. Ambitionen er at man skal kunne ankomme til havnen eller lufthavnen og kunne vandre herfra. De styrende principper for stiforløbene er • Et sammenhængende ruteforløb for gående/vandrere. • Tilkoblet rundtursmuligheder + forbindelser til byer, trailcenter og kyststien øen rundt. • Lede de besøgende gennem de mest attraktive naturområder og flotteste kulturlandskaber. • Så vidt muligt forløbe på naturligt terræn, uden asfalt og motoriseret trafik. Der er fundet finansiering til disse to stiforløb gennem Dansk Kyst- og Naturturisme suppleret med en bevilling fra BRK. Disse penge skal bruges i 2026. Det forventes, at projektet søger yderligere finansiering gennem Danmarks Naturstier, som også støtter denne type stiforløb. Der er ansat en projektleder, Isabella Eid Larsen. Bestyrelsen ønsker at NNP Almindingen tænkes ind i stiforløbene. Som minimum hovedindgangen ved Hareløkkerne og gerne hovedindgangen i det sydøstlige hjørne ved Store Nydam. NNP vil være et af de mest attraktive naturområder, som stierne kan forbinde til og understøtte Åkirkeby som outdoordestination. Læsåstien kan være en enestående geologisk tidsrejse og de gamle kirkestier og skolestier i landbrugslandet kan måske bringes i spil. Der blev nævnt ønsker om stiforbindelser andre steder på Bornholm. Der blev opfordret til, at disse ønsker blev henvist til rådgivning hos Naturstyrelsen Bornholm, da der i år er mulighed for at søge støtte gennem Danmarks Naturstier.
4. Bioblitz og åben NNP Almindingen 30. til 31. maj 2026 – NB NY DATO (orientering, beslutning) Flemming Torsten Sørensen (DGI) præsenterede arrangementet på vegne af arrangementsgruppen. Definitionen af bioblitz kan ses her

Bestyrelsen besluttede en ny dato - **6. til 7. juni 2026**, da tidligere forslåede dato ligger samtidig med Naturmødet i Hirtshals.

Bioblitz afholdes med base ved Hareløkkerne over 24 timer fra 6. til 7. juni.

D. 7 juni afholdes Åben NNP ligesom vi gjorde i 2025. Bestyrelsesmedlemmerne opfordres til at melde ind hvad de vil deltage med. Der var rigtig mange gode bidrag i 2025.

Naturstyrelsen fremstiller en lille præsentation af bioblitz, som kan bruges når bestyrelsesmedlemmerne skal engagere bagland og andre.

5. Låger og Indgange (indstilling)

På baggrund af sidste mødes drøftelse af stilåger og lågeundersøgelsen præsenterede Naturstyrelsen de påtænkte principper for låger inkl. formidling ved indgange (se bilag).

Bestyrelsen indstillede til Naturstyrelsen, at nedenstående principper for adgang for publikum og principper for formidling og indgange følges.

Principper for adgang for publikum:

- Ca. 1,5 m brede stilåger med forsinket lukning sikrer adgang for langt de fleste brugere
- Stilåger ved alle offentlige indgange, også ved færister og kørelåger (gule og grønne prikker på kortet)
- Det anbefales, at stilågerne som minimum pulverlakeres i en neutral farve

Der er stilåger alle de steder, hvor der er gule eller grønne prikker på kortet (se bilag). Naturstyrelsen nævnte, at bestyrelsen tidligere har påpeget at det er vigtigt, at arealerne omkring stilågerne indrettes, så de er praktiske for publikum ift. de forskellige brugere.

Ift. hestevognes adgang, så har Bornholms Køreselskab tidligere oplyst Naturstyrelsen, at indgang ved Galgesidevejen benyttes samt at der er behov for at kunne komme til Hareløkkerne, hvor der holdes fællesarrangementer. Adgangene er indrettet, så hestevogne kan komme ind ad kørelåger ved Galgesidevejen og via Thorsenkrogen over Grønnevad til Hareløkkerne. Det kræver, at der er to personer på hestevognen, da en skal stige af for at åbne og lukke kørelågen. Naturstyrelsen er ved at undersøge om passagen fra Thorsenkrogen til Hareløkkerne kan være med kørelåger, der kan åbnes vha. el. Thor Kure bemærkede, at det er vigtigt for dem som traditionelt har kørt hestevogn, at der er adgang for hestevogne ved Vallingebjerg. Der pågår en bilateral proces mellem Naturstyrelsen og Forsvaret ift. særlige behov for adgang til Naturnationalparken som beredskabsområde og til træning i fredstid. Dette kan betyde noget for adgangen for hestevogne ved Vallingebjerg.

Kommentar til ovenstående fra Thor Kure

"Indstilling i pkt. 5 vedrørende låger og indgange omhandler jf. dagsordenen " principper for udformning og formidling" og ikke placering.

I præsentationen af indgange fremgik det at kørelågen over cykelstien på Rømersvej ved Vallingebjerg er fjernet.

Indgangen ved Vallingebyrget har betydet at vi ikke skulle ud på trafikerede veje i forbindelse med flytning af heste og kreaturer, samt at afstanden til de enkelte arealer er meget kort i forbindelse med opsyn.

Efter udsendelse af forslag til referat er der indkommet ovenstående kommentar fra Thor Kure om forpagters brug af indgangen ved Vallingebyrget. Herudover har Naturstyrelsen og Forsvaret lokalt afsluttet en bilateral proces om Forsvarets krav til adgange. Vedhæftet findes et opdateret kort over offentlige adgange. Kortet er opdateret, så det fremgår, hvor Forsvaret har krævet adgang til Naturnationalparken via ekstra færister, som opfylder Forsvarets behov. Konsekvensen er, at der ved de 3 indgange, som er markeret med gul på kortet, i stedet for stilåge i kørelåge bliver en stilåge ved siden af en færst. Denne må benyttes til motoriseret kørsel for Naturstyrelsen, Forsvaret og forpagter. Der vil dermed stadig være mulighed for at flytte kreaturer med kvægvogn samt trække heste gennem stilågen ved Vallingebyrget. Passage med hestvogne vil ikke være mulig her pga. færsten.

Ulrik spurgte til om der bliver lavet en sti udenfor hegnet, som kan benyttes af ryttere. Naturstyrelsen forklarede, at der ikke bliver lavet en sti udenfor hegnet. I den nordøstlige del af NNP er der planlagt en sti uden for hegnet fra Dyndevvej til Segenvej, så man kan passere til den øvrige del af skoven uden for hegnet. Der vil blive lavet et tilsynsspor til Naturstyrelsens besigtigelse på ATV langs med store dele af hegnet, som publikum er velkommen til at benytte. Tilsynssporet går på visse dele indenfor hegnet og visse dele udenfor hegnet. Ryttere har lov til at ride i skovbunden, så man må gerne ride rundt om hegnet på ydersiden af dette, selv om der ikke er en sti eller vej.

Principper for formidling og indgange

- Mest formidling og største skilte ved hovedindgang
- A3 skilte ved indgange med P-pladser eller hvor ruter møder NNP
- Højskilt ved Bastemose, som bliver den 2. største indgang

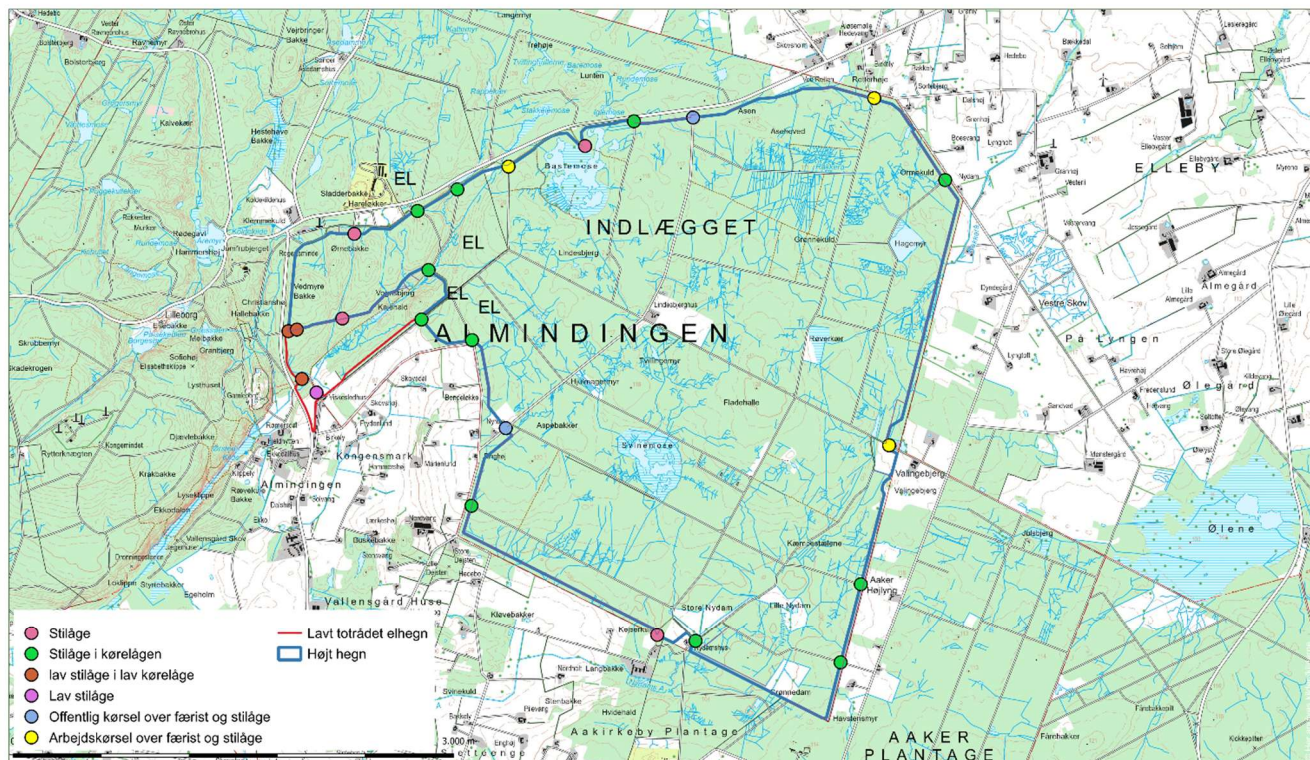
Bestyrelsen var enige om at foretrække tre-kantopstillingen ved hovedindgangene og fandt opstilling praktisk, da man både kan passere eller blive stående for at læse skiltefladerne.

Indhold på skiltene vil være et kort, et billede af fremtidens landskab, som vi kender det fra NNP-udstillingen samt en beskrivelse af hvad du kan opleve.

Bestyrelsen har tidligere efterlyst, at den røde NST- farve indgik i NNP. Formanden bemærkede, at bestyrelsen har ønsket sig en form for portal og er tilfredse med Naturstyrelsens bud på udformning af portalen ved Hareløkkerne. Den peger ind i fremtiden, men med en reference til fortidens røde porte samtidig med at den har en arkitektonisk reference til trækonstruktionerne ved de to kommende færister på Chr. Xs vej.

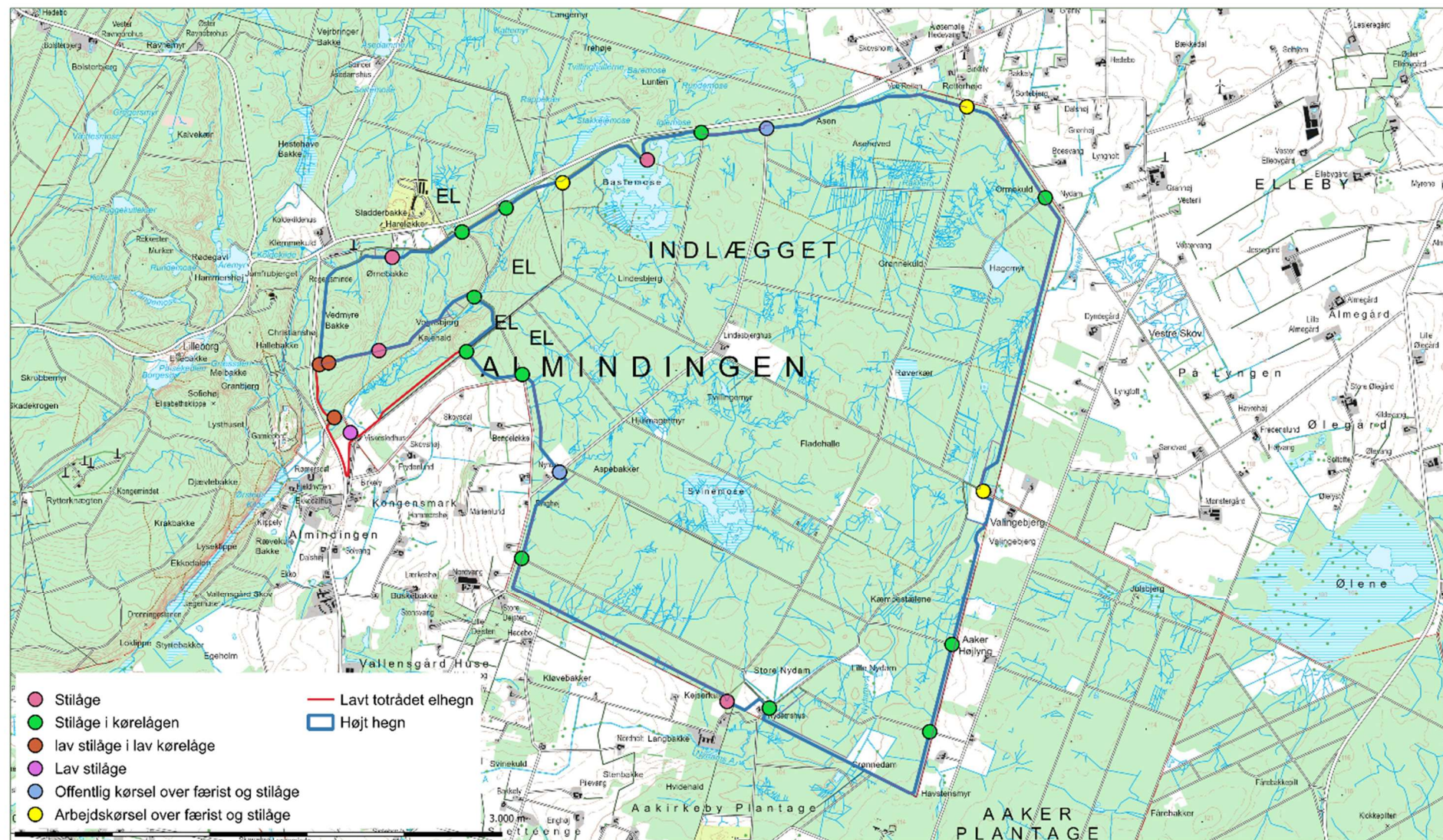
Portalen vil blive placeret syd for hegnet, så man passerer portalen først og derefter stilågen i hegnet. Bestyrelsen anbefalede at skiltene bliver placeret efter portalen og før lågen i hegnet.

Indgangen ved Åkirkeby blev drøftet. Der er ikke udviklet på denne endnu, da der mangler parkeringsforhold, som umiddelbart er bedst placeret udenfor NNP f.eks. på kommunale naboarealer.
6. Meddelelser (Orientering) Meddelelser fra formand, sekretariatet og bestyrelsesmedlemmerne. Naturstyrelsen orienterede om status for myndighedsbehandlingen. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har givet hhv. etableringstilladelse og screeningsafgørelse. Der er indkommet to klager over disse dvs. at Naturstyrelsen afventer Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse før vi må gå i gang med etablering af naturnationalparken. Bornholms Regionskommune har givet de nødvendige tilladelser og den sidste klagefrist på vandløbsafgørelsen udløber 3. marts. Der er ikke klaget over de øvrige kommunale tilladelser. Når alle klagefrister er udløbet og klager afgjort i Miljø – og Fødevareklagenævnet kan Naturstyrelsen sende hegnssætningen i udbud. Tidsplanen for anlægsarbejdet afventer dette. Forarbejdet til at hente krondyr fra Dyrehaven er begyndt, så Naturstyrelsen er klar, når det bliver aktuelt. Der arbejdes fortsat med import af supplerende europæisk bison fra Europa, men det er vanskeligt pga veterinære krav. Alternativt kan der måske hentes nogle bison fra Tofteskov ved Vildmoserne, som ejes af Aage V. Jensens Naturfond. Europæisk bison i Almindingen støttedres lige nu ifl. Naturstyrelsens retningslinjer. De får ca. ½ balle hø og foderstedet flyttes. Naturstyrelsen holder også øje med at de har frit vand tilgængeligt.
7. Eventuelt Næste møde er d. 18. maj kl. 15 til 17.30
Bilag: - Opdateret kort med offentlige adgange - Powerpoint-oplæg fra mødet

 Naturstyrelsen
 Navngiv kortet
 Låger og udgange
 Udarbejdet af: Dorte Bugge Jensen
 Dato: 03/03/2026
 Projektion: EPSG:25832
 UTM zone: ETRS89 / UTM zone 32N

Kort over offentlige adgange. Opdateret 04.03.2026

Naturstyrelsen

Navngiv kortet
Låger og adgange

Udarbejdet af: Dorte Bugge Jensen
Dato: d. 03/03/2026
Projektion: EPSG:25832
UTM zone: ETRS89 / UTM zone 32N

Naturnationalpark Almindingen 8. bestyrelsesmøde

8. bestyrelsesmøde
9. februar 2026

Dagsorden

1. Velkomst ved formanden
2. Godkendelse af dagsorden
3. Friluftsliv – Præsentation af stiprojekter på Bornholm som kan have relevans for NNP Almindingen v. Bornholms Regionskommune (orientering og diskussion)
4. Bioblitz og åben NNP Almindingen 30. til 31. maj 2026 (orientering, beslutning)
5. Låger og Indgange (indstilling)
6. Meddelelser
7. Eventuelt

4. Bioblitz og åben NNP Almindingen

Opsamling på lågeundersøgelse

Låge med forsinkelse

Låge uden forsinkelse

Klapplåge

Låge i kørelåge

Opsamling på lågeundersøgelse

Låge med forsinkelse

16 besvarelser

82% er tilfredse med hvor nem den er at benytte

57% er samlet set tilfredse

Udvalgte kommentarer:

"Herlig låge, let at åbne"

"God at åbne, men meget grimmere end de gamle trælåger"

"Fint m. autoluk"

"Dejligt med den forsinkede lukning [...] det fungerer"

"Ikke så køn. God bredde, så man kan komme igennem med hest (og lille vogn?), brede cykler mm."

Låge uden forsinkelse

11 besvarelser

34% er tilfredse med hvor nem den er at benytte

17% er samlet set tilfredse

Udvalgte kommentarer:

"Lidt bøvlet. De andre er bedre."

"Kunne være pænere. Lukkede ikke selv. Det burde den."

"Fjederlukning ikke god nok"

"Lukker ikke af sig selv"

"Dejligt at den kunne stå åben uden man skulle holde i den"

Opsamling på lågeundersøgelse

Klaplåge

25 besvarelser

85% er tilfredse med hvor nem den er at benytte

68% er samlet set tilfredse

Udvalgte kommentarer:

"Noget tung at åbne. Metallet skæmmer naturen. Fin bredde."

"Meget grim låge [...] som nærmest ligner en fængselslåge."

"Lidt stor og tung"

"Hvis den var en smule lavere, kunne der spares lidt vægt."

"De gamle låger er altså pænere og passer ind i skoven"

Opsamling på lågeundersøgelse

Låge i kørelåge

26 besvarelser

75% er tilfredse med hvor nem den er at benytte

66% er samlet set tilfredse

Udvalgte kommentarer:

"Støjer meget ved lukning"

"Meget bedre end de gamle tunge [...]"

"Mangler langsom lukning [...]"

"Lågen er stor, så det er let at passere med en hest [...]"

"Der bør tilkobles et lukkesystem [...]"

"Den er ikke smuk. Jeg kunne tænke mig røde låger i træ"

Opsamling på lågeundersøgelse

- Lavt antal besvarelser
- Tre låger lå relativt tæt
- Mange af de lavere vurderinger skyldes æstetik
- Klaplågen scorede højest men flere fandt den for tung, og den er mindst egnet til ryttere

Principper for adgang for publikum

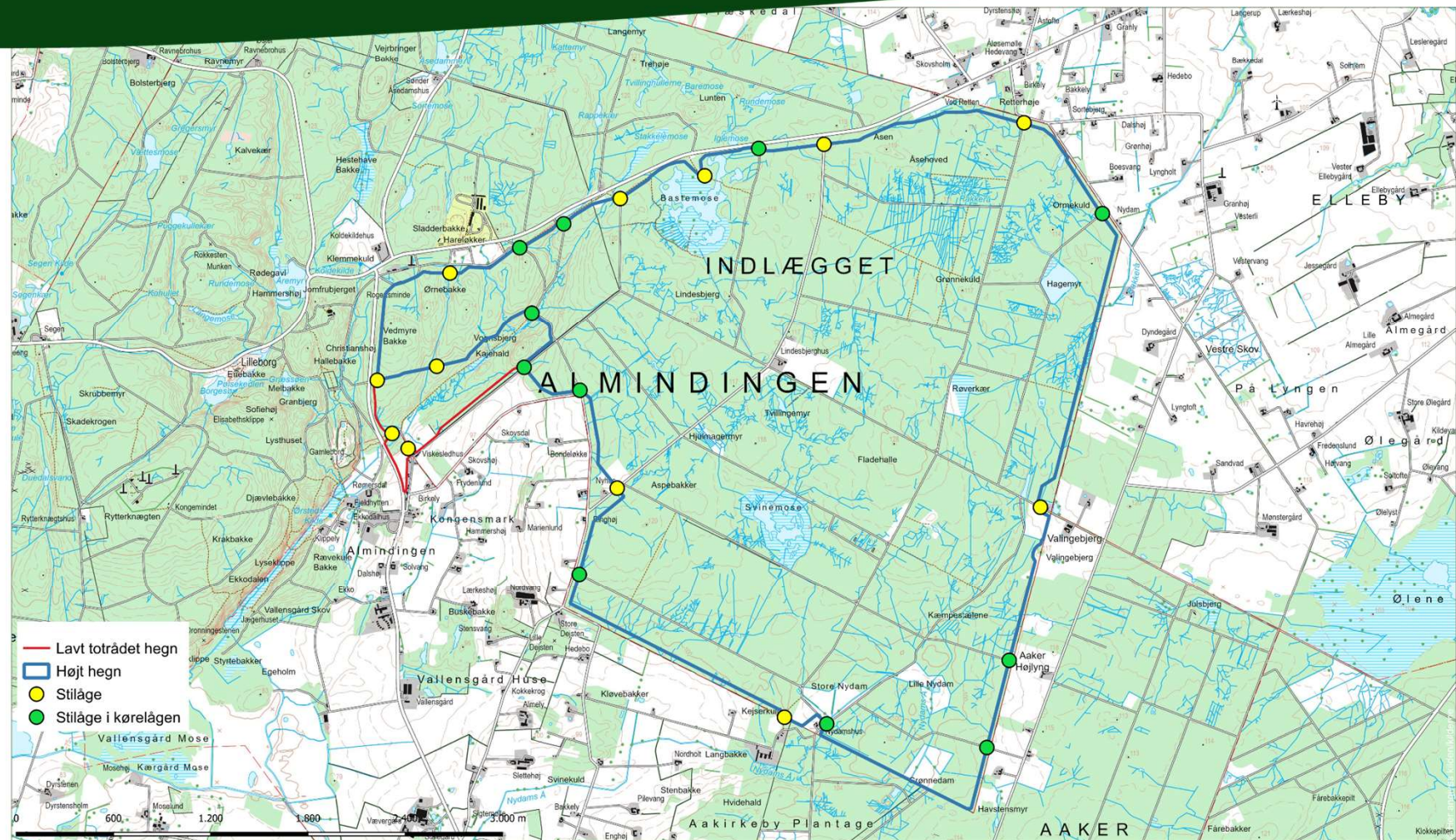
**Ca. 1,5 m brede
stilåger med
forsinket
lukning sikrer
adgang for langt
de fleste
brugere**

**Stilåger ved alle
offentlige
indgange, også
ved færste og
kørelåger**

**Det anbefales,
at stilågerne
som minimum
pulverlakeres i
en neutral farve**

Kort over offentlige adgange

Formidlingsprincipper fortsat

**Mest formidling
og største skilte
ved
hovedindgang**

**A3 skilte ved
indgange med
P-pladser eller
hvor ruter
møder NNP**

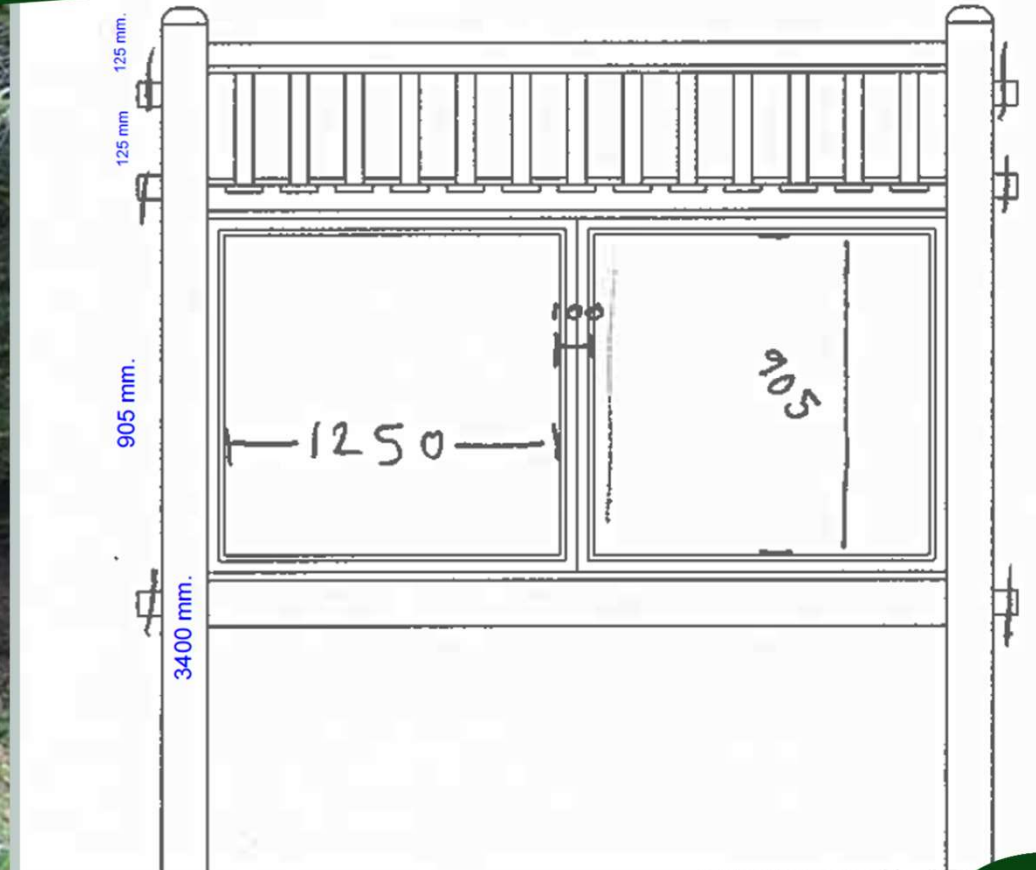
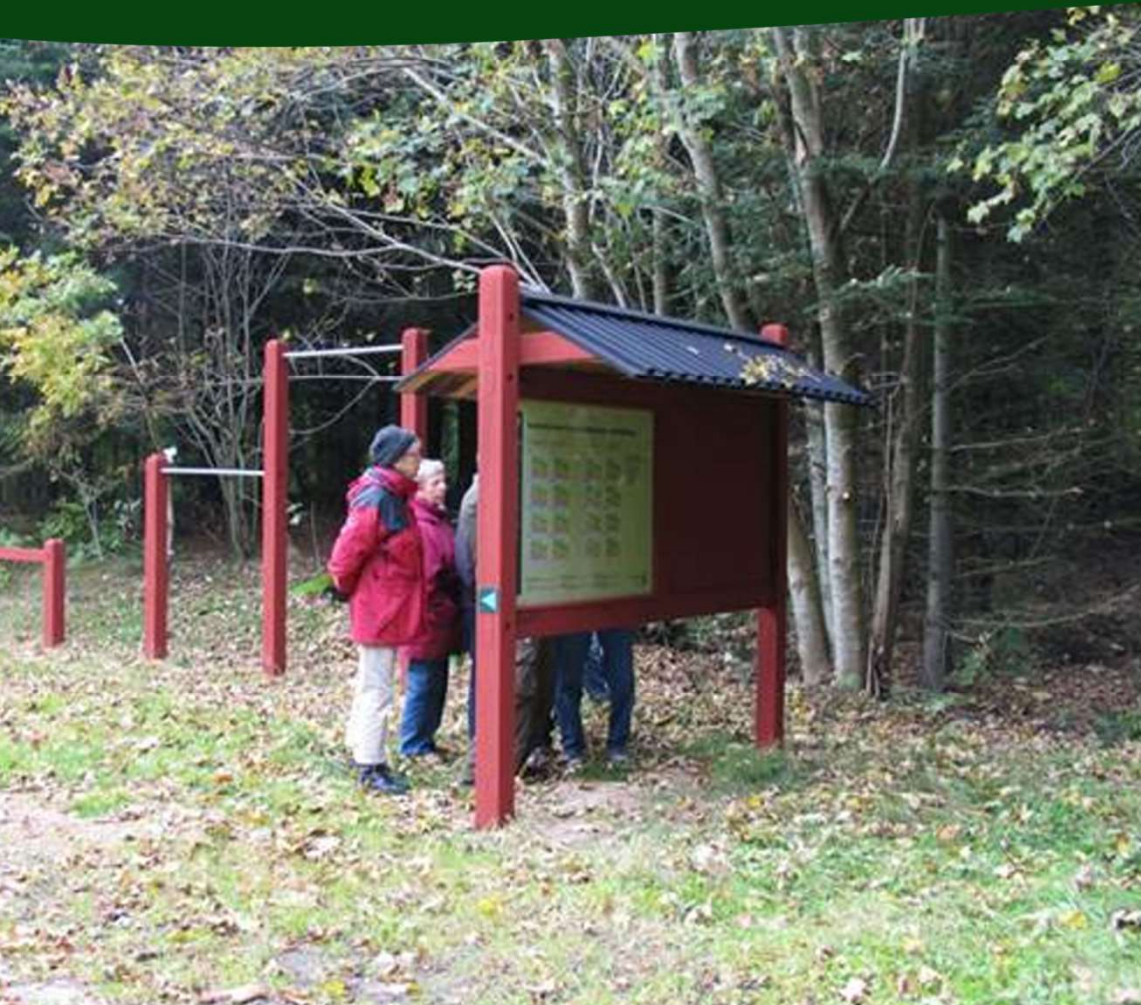
**Højskilt ved
Bastemose,
som bliver den
2. største
indgang**

Skilte ved hovedindgangen – trekantskilt

Skilte ved hovedingangen – stort infoskilt

opstalt 1:20

Forslag til en port ved hovedindgang

- **Der har været ydret ønsker om en markering/genkendelighed ved hovedindgangen**
- **I lågeundersøgelsen var der flere kommentarer, der efterlyste røde trælåger**
- **I modsætning til Fussingø og Gribskov har vi kun 2 hovedindgange**

Inspiration: Jægersborg Dyrehave

Inspiration: NNP færreste

Idé

Idé

6. Meddelelser

- Formanden
- Bestyrelsesmedlemmerne
- Sekretariatet

7. Eventuelt

